

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2015. április 30-i ülése 12. számú napirendi pontja

Javaslat a „Beszédes József 2020” elfogadására (Tolna Megyei Önkormányzat gazdasági programja)

Előadó: Fehérvári Tamás, a Közgyűlés elnöke

Az előterjesztést előzetesen tárgyalta valamennyi bizottság.

Tisztelt Közgyűlés!

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 116. §-a szerint a képviselő-testület **hosszú távú fejlesztési elképzeléseit** gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A gazdasági program, fejlesztési terv a **képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra** szól.

A Mötv. 27. §-a szerint a megyei önkormányzat **területi önkormányzat**, amely törvényben meghatározottak szerint **területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat** lát el. A gazdasági elkészítésének célja, hogy az önkormányzat jogszabályban meghatározott **kötelező feladatait és önkéntes vállalásait összegezve, egységes, előre meghatározott célrendszer, program szerint** működjön és fejlődjön.

Ahhoz, hogy a gazdasági program a gyakorlatban is alapokat adó valódi iránymutatás legyen, a közgyűlésnek törekednie kell az egymásra épülő, reális célkitűzések meghatározására, és mindezek megvalósításához a szükséges anyagi források és eszközök megteremtésére.

A Tolna Megyei Önkormányzat gazdasági programjának tervezetét feladatainkhoz mérten, jövőbeli céljainkhoz és terveinkhez igazítva készítettük el. A tervezet elkészítéséhez a képviselő-társaktól kértünk véleményt, a visszajuttatott javaslatokat köszönjük, az észrevételeket beépítettük.

A jogszabályban meghatározott végső határidőre tekintettel kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy szíveskedjen az előterjesztést megtárgyalni, majd a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének gazdasági programját elfogadni.

Határozati javaslat:

Tolna Megyei Közgyűlés .../2015. (...) közgyűlési határozata a „BESZÉDES JÓZSEF 2020” - Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése gazdasági programjának (2014-2020) elfogadásáról

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi

CLXXXIX. törvény 116. §-a alapján a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2014-2020 évekre szóló gazdasági programját („Beszédes József 2020” Program) címen a határozat mellékletét képező tartalommal elfogadja.

Határidő: azonnal és folyamatos

Felelős: Fehérvári Tamás, a Közgyűlés elnöke

Szekszárd, 2015. április 22.

**Fehérvári Tamás
Közgyűlés Elnöke**

„BESZÉDES JÓZSEF 2020”

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének gazdasági programja 2014-2020

TARTALOM:

Előszó

Helyzetértékelés

Tolna megye társadalmi, gazdasági környezete

A Tolna Megyei Önkormányzat 2012-2014. évi pénzügyi és vagyoni helyzetének értékelése

A közösség érdekében végzendő feladatok

A 2014-2020-as időszak gazdasági programjának pénzügyi feltételei

A Tolna Megyei Önkormányzat terület-és vidékfejlesztési, területrendezési és koordinációs feladatainak ellátása 2014-2020 között

Sportfeladatok

Tolna Megyei Értéktár

Kapcsolatrendszer

Társadalmi kapcsolatok

Külkapcsolatok

Nyilvánosság

Szekszárd, 2015. április

Előszó

*"A haza örök, s nemcsak az iránt tartozunk kötelességgel, ami van,
hanem az iránt is, amely lehet, s lesz."*

(Kossuth Lajos)

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § (3) bekezdésében foglaltak alapján, a gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

Ennek tükrében, a Tolna Megyei Önkormányzat „Beszédes József 2020” elnevezésű gazdasági programjában foglalja össze 2020-ig tartó célkitűzéseit, melyek összhangban állnak gazdasági helyzetével és a jövő fejlesztési elképzeléseivel.

A gazdasági program Beszédes József életműve iránti tiszteletből fakadóan viseli a „Beszédes József 2020” címet. A neves vízépítő mérnök hagyatékából merítve, a megyei önkormányzat is maradandót kíván alkotni. Méltán lehetünk büszkék példás őseink országot gyarapító munkájára, s magunk is hisszük, hogy az elkötelezettség, a szakmaiság és az alázatosság azokat a polgárokat szolgálja, akik 2014-ben szűkebb hazánk fejlődésének elősegítésére jogosították fel a megyei Közgyűlést. Megbízatusunknak eleget téve megkezdtük a munkát, és a jövő irányvonalait programszerűen, a gazdasági adottságokra és lehetőségekre alapozva határozzuk meg – Beszédes József szellemiségének tükrében.

A 19. század derekán éppúgy adódtak kihívások, melyekre hatékony megoldást kellett találni. A Dél-Dunántúl vizeinek rendezése napjainkban is komoly szakértelmet igényel, ám pusztán a mérnöki tudás – közös gondolkodás és társadalmi összefogás hiányában – nem elegendő. Beszédes elévülhetetlen érdemeket szerzett a Sárvíz, a Kapos és a Sió szabályozásával, de sikerének kulcsfontosságú elemei a központi kormányzattal való folyamatos együttműködés, valamint a helyi szinten történő készséges szervezői tevékenység voltak. Összhangot teremtett a vármegyék szereplői között, és a törvényi keretek megteremtése érdekében országos szinten járt el. Felismerte ugyanis, hogy a megyehatárokat átívelő fejlesztésekben együttműködésre és partnerségre van szükség. Mérnök lévén, mértani pontossággal és gondos szakértelemmel vizsgálta céljai megvalósításának lehetőségeit. Az eredmények magukért beszélnek, s a nemzet tudástőkéje Beszédes tanaival, példás és hasznos életművével gyarapodott. A múltba visszatekinteni éppen csak annyira szükséges, hogy a számunkra hasznosítható értékeket leporoljuk, és a közösség érdekében végzett szolgálat zászlójára tűzzük.

Tolna megye hosszú távú fejlődése ugyanazt a közös munkát igényli, mellyel egykor megteremtették a jelen és jövő értékeit. A törvényi keretek a megyei önkormányzatokat jogosítják fel a területi szint fejlesztésével összefüggő feladatok elvégzésére. E munka felelősséggel, ugyanakkor örömmel is jár, hiszen a megyében élő emberek pozitív visszajelzései éppolyan fontosak, mint a kedvező statisztikai mutatók.

Aktív szerepet kívánunk vállalni az értékeiben gazdag Tolna megye felemelkedése érdekében, mert valljuk, hogy a közösség, a családok, a gazdasági és a civil szereplők gyarapodása elérhető, ha meglévő erőforrásainkat, valamint a 2014-2020 fejlesztési ciklus forrásait egymást kiegészítő módon használjuk fel.

Hiszünk abban, hogy elhivatott és gondos munkával Tolna megye gazdagítható, építhető, és ezáltal az ország azon térségévé válik, melyet az itt élő s ide látogató emberek egyaránt igaz otthonuknak tekintenek.

Helyzetértékelés

„Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn.”

(Széchenyi István)

Tolna megye társadalmi, gazdasági környezete

Tolna Magyarország egyik legkisebb megyéje, 3703 km²-es kiterjedésével az ország területének négy százalékát fedi le. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2014 év eleji adatai alapján a megye lakosságszáma 228 ezer fő volt, melyből a megyeszékhely, Szekszárd lakónépessége több mint 33 ezer fő. Nógrádot követően Tolna megye a második legkisebb népességszámú megye az országban, a megyeszékhelyek közül pedig Szekszárdon élnek a legkevesebben. A születések és halálozások számának alakulásából, valamint a migrációs irányokból adódóan folyamatos népességsökkenés figyelhető meg. 2013-ban a migrációs különbözet -766 fő volt. Ugyanebben az évben 1915 születésre 3025 haláleset jutott, ami további 1110 fős népességfogyást eredményezett. A 2013-as évben 1876 fővel csökkent Tolna megye népessége, ami így összességében 0,8 százalékos fogyásnak felel meg.

A lakosság elvándorlásában jelentős szerepet játszik a megye településstruktúrája és országon belüli elhelyezkedése. Előbbire jellemző, hogy térségi központként Szekszárd kivételével kizárólag kisvárosok szolgálnak, amelyek eltartóképessége a közép- és nagyvárosokéhoz képest szerényebb. Szintén a lakosság elvándorlásával hozható összefüggésbe a felsőoktatás hiányos kínálata, mely a fiatalok jelentős részének nem kínál továbbtanulási alternatívát, ezáltal kisebb az esélye a tanulmányaikat befejező diákok hazatérésének. Tolna megyében a Pécsi Tudományegyetem szekszárdi székhelyű Illyés Gyula Kara képviseli a felsőoktatást.

Tolna megye országon belüli elhelyezkedése elérhetőségi szempontból kedvezőnek mondható, hiszen a négy szomszédos megye (Baranya, Bács-Kiskun, Fejér, Somogy) közül háromnak is – magyar viszonylatban – nagyváros a székhelye (Kecskemét, Pécs, Székesfehérvár). E három megyeszékhelyen kívül a szomszédos négy megyében további két megyei jogú város található, mindkettő középváros (Dunaújváros, Kaposvár). Megyénk legészakibb városa, Dunaföldvár Budapesttől kevesebb, mint 90 km-re található, így az említett vidéki közép- és nagyvárosokon kívül a főváros is igen jelentős hatással bír.

A Tolna Megyei Kormányhivatal adatai szerint, az elmúlt évekhez képest javultak a foglalkoztatottsági mutatók, ugyanis 2015 februárjában az aktív lakosság mindössze 10 százaléka, 10.049 fő volt álláskereső a megyében. A KSH felmérése alapján 2014-ben a nettó átlagkereset 139.226 Ft volt, mely az országban az ötödik legjobb, a Dél-Dunántúlon pedig a legmagasabb értéknek számított. A pozitív mutatókat illetően érdemes megemlíteni a Paksi Atomerőmű, valamint a városban igen magasnak számító, egy főre jutó személyi jövedelemadó értékének kedvező hatásait.

A megyében regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012 első negyedévében 37.400 volt, ami az országos érték 2,1 százaléka. A vállalkozások több mint háromnegyede egyéni vállalkozás. Az egyéni vállalkozásokon belül 32 százalék főállású, a munka mellett vállalkozók aránya 42 százalék, a nyugdíj mellett tevékenykedőké 26 százalékot tett ki. A nyilvántartott közel 8000 társas vállalkozás több mint 60 százaléka korlátolt felelősségű gazdasági társaság, 34 százaléka

pedig betéti társaság. Szövetkezeti formában 133 cég, részvénytársaságként mindössze 61 tevékenykedett. A megfigyelt Tolna megyei szervezetek (legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások, költségvetési szervek, nonprofit szervezetek) 2012 első negyedévében 8,6 milliárd forintot fordítottak beruházásokra. A Tolna megyei új beruházások egy lakosra jutó 37.700 forintos összege az országos rangsorban a kilencedik legnagyobb összeg.

A megye foglalkoztatási szerkezetét fejletlen szolgáltató szektor, az átlagosnál nagyobb súlyú agrárium, textilipar és energetika (paksi atomerőmű), illetve az alacsony létszámú élelmiszeripar jellemzi. A megye iparában az ország villamosenergia-termelésének több mint 43 százalékát előállító Paksi Atomerőműnek köszönhetően a villamosenergia-, gáz-, hő-, és vízellátás a legjelentősebb, ebbe a szektorba összpontosul a megye ipari teljesítményének több mint 63 százaléka. 2012 első negyedévének adatai alapján, az ipari termelés volumene a megyék közül fajlagosan mindössze hatban alacsonyabb a tolnainál.

Megyénkben a kutatás-fejlesztés (K+F) elhanyagolható mértékű, a jövőben minden képen fejlesztendő területek között kell, hogy szerepeljen.

A megye fő kínálati tényezői a gyógy- és termál turizmus, a bor és gasztronómia, az aktív turizmus, illetve az ökoturizmus. Tolna megye turizmusának teljesítménye (kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma) az országos átlaggal, vagy akár a szomszédos megyékkel összevetve igen szerény képet mutat. A kereskedelmi szálláshelyeken 2013-ban megszállt vendégek száma Tolna megyében közel 74 ezer fő volt, ehhez képest a régió, valamint az ország további megyéiben kedvezőbben alakulnak a vendégforgalommal összefüggő mutatók. Ennek okai lehetnek többek között: a Dél-Dunántúl közlekedési peremhelyzete, az ország többi régiójával és a régió belüli rossz összeköttetések, illetve az úthálózat gyenge minősége.

Tolna megyében rendkívül alacsony a külföldi tőke jelenléte. A külföldi tőkebefektetések arányát tekintve, a Dél-Dunántúl az erőteljesen csökkenő részesedésű régiók közé tartozik. A régiók közül a Dél-Dunántúlon a legalacsonyabb az egy lakosra jutó külföldi tőkeösszeg, az országoshoz viszonyított arány csökkenése is itt volt a legszámottevőbb. Miközben 1995-ben az országos átlag 39 százalékát tette ki a fajlagos mutató értéke, addig 2010-ben már nem érte el annak 12 százalékát.

A mezőgazdaság szerepe a megye gazdasági életében – a jó termőhelyi adottságoknak és a kedvező agroökológiai tulajdonságoknak köszönhetően – mindig is jelentős volt. Az országos arányszámnál jóval magasabb a mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások száma. A tolnai vidék hagyományosan mezőgazdasági művelésű terület, az ország élelmiszergazdaságának kitűnő adottságú alapanyag termelő térsége. Az utóbbi tíz évben az alapanyag termelő jelleg tovább erősödött és túlsúlyba került. Ugyanakkor, a feldolgozásban a többletmunka hozzáadásával elérhető sajátos egyedi termékek nem jelennek meg a megyében. A kedvező termőhelyi adottságok ellenére rendkívül alacsony a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, melynek oka, hogy a termelési szerkezet az elmúlt évtizedben tovább egyszerűsödött. Továbbá, a kukorica és a búza termőterülete jelentősen túlsúlyba került, a pillangós, hüvelyes növények, a kertészeti termelés és egyéb zöldségfélék termesztése visszaesett, az állattenyésztés szinte valamennyi ágazata pedig leépült.

Tolna megye közlekedési adottságaira jellemző, hogy a főközlekedési pályák észak-déli irányúak, ami a megye keleti határán követi a Duna vonalát, illetve a Sió völgyét, nyugaton pedig a Kapost. A legmeghatározóbb szárazföldi közlekedési elem az M6-os autópálya, mely északi irányban összeköti a Dunaföldvárt, Paksot, Tolnát, Szekszárdot és Bátaszéket

Dunaújvárossal, illetve Budapesttel. A megye egyetlen elsőrendű főútja a 6-os számú, mely a Dunaföldvár-Szekszárd szakaszon párhuzamos az autópályával, Szekszárdtól délre azonban Bonyhádon keresztül éri el Pécsét. A kelet-nyugati irányú kapcsolatok fejlesztésre szorulnak, összesen két másodrendű főút halad északkelet-délnyugat, illetve délkelet-északnyugat irányban: a 61-es és 65-ös számú. Kiépítésre vár az M9-es gyorsforgalmi út, ami az ország egyik legfontosabb transzverzálisa lenne, azonban eddig mindössze a Szekszárd melletti Duna-híd (6-os és 51-es számú főutak között), illetve Somogyban a kaposvári elkerülő szakasza épült meg. Teljes kiépítettségében összeköttetést jelentene Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Kaposvár, Szekszárd és Szeged között. Tolna megye déli részén Dombóvár, Nagymányok, Bonyhád, Szekszárd és Tolna városokat érintené.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program összesen 33 milliárd forintos dedikált forrásának és az atomerőmű bővítésének köszönhetően a nagy hagyományokra visszatekintő mezőgazdaság, élelmiszeripar és építőipar, valamint a hazánk áramellátásának az 1980-as évek óta alappillére képező eleme erősödni fog, mely együttesen a megye egészében bizakodásra adhat okot. Egy országos kezdeményezésnek köszönhetően 2020-ig várhatóan a Duna mentén található területek az UNESCO világörökség részévé válnak, hiszen a római limes e térséget is érintette. Ez, illetve a Sió projekt – mely nem csak vízrendezési és mezőgazdasági célokat szolgál, hanem turizmusfejlesztést is indukál – az eddigi szerény vendégforgalmat jelentős mértékben megnövelheti, hiszen kiváló attrakciókat nyújtanak az egyre népszerűbb „szelíd” turizmust kedvelők számára.

Mindezek hatására már 2020-ra Tolna megye az ország egyik legvonzóbb megyéje lehet, hiszen jelentős nemzetgazdasági ágazatokban fog érdemi előremozdulás történni, így a terület versenyképessége növekedni fog – befektetések és népességvonzás tekintetében egyaránt.

Tolna megye főbb fejlesztési irányait a 2014-2020 közötti időszakban a megye jelenlegi állapotát megvizsgálva, illetve az EU által megfogalmazott irányelvek (EU 2020 című stratégia 11 tematikus célterülete), illetve az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció mentén a következőképpen határozhatjuk meg:

- Intelligens növekedés – tudásra és az innovációra épülő gazdaság kialakítása:

Innovatív környezeti ipar és energetika lehetőségeinek megteremtése a már működő tudásbázisokkal; a Paksi Atomerőmű új blokk(ok) építéséhez kapcsolódó szak-és felsőoktatási képzések beindítása; új (K+F+I) központok kialakítása a vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályáinként.

- A fenntartható növekedés – az erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság megvalósítása:

Piacépes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése (élelmiszeripar, textil- és bőripar, fémfeldolgozás); mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás és piaci értékesítés; a biotermelés fokozottabb ösztönzése, az agrármarketing tevékenység termelői együttműködési szintekre emelése; környezetkímélő mezőgazdasági termelés ösztönzése; a közúti közlekedés infrastruktúra fejlesztése kiemelten a megye keresztirányú kapcsolatait megteremtő M9 gyorsforgalmi út megvalósítása, illetve a megyén belüli települési kapcsolati hiányok felszámolása alsóbbrendű utak építésével; a

megyén belüli vasúti közlekedési infrastruktúra fejlesztése; a termálvízkincs egészségturisztikai, energetikai és mezőgazdasági hasznosításával az energiaigényes ágazatok, tevékenységek újra jelentős szerephez juthatnak a megyében;

- Az inkluzív növekedés – a magas foglalkoztatás, valamint a gazdasági, szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakítása:

A turizmus megyében jelenlévő ágazatának fejlesztése, tematikus összekapcsolása (termál-és gyógyturizmus: Dombóvár, Hőgyész, Tamási, Tengelic, Bonyhád; vadászturizmus: Gemenc, Gyulaj; tájjellegű és kulturális turizmus: Sárköz, szekszárdi fesztiválok; vízi turizmus: Fadd-Dombori, a Sió-csatorna turisztikai célú fejlesztése; horgászturizmus: Duna és a horgásztavak; borturizmus: Szekszárdi borvidék, Tolnai borvidék, kiemelten a pincefalvak); a Duna-stratégia által elgondolt fejlesztések megvalósítása, a duna-menti települések gazdasági fellendítése; Szekszárd, mint megyei fejlesztési pólus központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítése.

A Tolna Megyei Önkormányzat 2012-2014. évi pénzügyi és vagyoni helyzetének értékelése

A gazdasági programban rögzített önkormányzati célok és fejlesztési elképzelések meghatározása igényli a költségvetési realitások figyelembevételét.

2012. január 1-jétől a megyei önkormányzatok kötelező feladataik – területfejlesztés, területrendezés és vidékfejlesztés meghatározott tevékenységei – ellátásának keretében a megye egészét érintő gazdaság-, terület-, környezet- és szolgáltatásfejlesztési tervek, illetve programok elkészítését végezték.

2015-től a megyei önkormányzatok a 2014-2020-as európai uniós fejlesztési időszak Terület- és Településfejlesztési Operatív Programjának (TOP) megvalósítását szolgálják, melynek pénzügyi keretei a központi költségvetés forrását képezik. Ugyanakkor, az önkormányzat végrehajtásban betöltendő szerepe ennek a forrásnak a sikeres igénybevételét hivatott elősegíteni.

A megyei önkormányzat saját költségvetési lehetőségei csak a fő feladatok és célok – a megye fejlesztése, felzárkóztatása érdekében teendő intézkedések – technikai hátterét, a szakember ellátottságot, a döntések előkészítését, meghozatalát és végrehajtását, valamint ezzel összefüggő szervezési és koordinációs tevékenység ellátását biztosítják.

Ennek tükrében, a terület- és vidékfejlesztéssel összefüggő elképzelések, a megye fejlesztésére fordítható TOP pénzügyi kereteivel, illetve a települések, vállalkozások, civil szervezetek számára elérhető – további operatív programokhoz kapcsolódó – forrásokkal kiegészítve valósíthatók meg.

A megyei önkormányzat saját költségvetési forrásainak alakulásában és felhasználási céljaiban a TOP-pal összefüggő Tolna Megyei Integrált Területi Program végrehajtását elősegítő – jogszabályokban meghatározott és a Közgyűlés által önként vállalt – önkormányzati feladatokat kell alapul venni.

Az önkormányzat költségvetési helyzete – tekintettel arra, hogy a források meghatározó része a központi költségvetésből érkező állami vagy egyéb támogatás – nem függetleníthető a központi költségvetés helyzetétől, illetve a Kormány gazdaságpolitikájától.

A központi költségvetési politika fő céljai: a költségvetési hiány mérséklése, a gazdasági növekedés ösztönzése és elősegítése, az állami működés takarékosabbá és hatékonyabbá tétele. A gazdaságélénkítés egyik fontos eszköze az európai uniós források jelentős részének gazdaságfejlesztési célú felhasználása.

Az elmúlt évek jogszabályalkotásának keretében megszülettek azok a törvények, amelyek az állami- és helyi önkormányzati feladatok szétválasztására, és nagyobb állami szerepvállalásra irányultak.

Ennek a folyamatnak első lépéseként került sor 2011-ben a megyei önkormányzatok konszolidálására, 2012. január 1-jétől pedig a megyei önkormányzatok által ellátott szolgáltatások, illetve a feladatellátást szolgáló vagyon állami átvételére.

A megyei önkormányzatok feladatai 2012. január 1-jétől alapvetően megváltoztak. A korábbi egészségügyi, oktatási, szakképzési, közművelődési és közgyűteményi feladatok ellátását ettől az időponttól az állam biztosította, míg a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény a megyei önkormányzatok feladatát a következők szerint jelölte ki: „A megyei önkormányzat

területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatot lát el.”

A 2012-2014. közötti időszakban a Tolna Megyei Önkormányzat kötelező feladatát a Tolna megyei területfejlesztési koncepció kidolgozása és elfogadása, a megyei területfejlesztési program elkészítése és jóváhagyása, a TOP előkészítéséhez szükséges tervezési dokumentumok különböző fázisainak elkészítése, a projektgyűjtés és a tervezéshez elengedhetetlen koordináció képezte.

(Fentiek mellett kötelező feladatként teljesítettük a sportról szóló törvényben meghatározott kötelezettségeinket, illetve kisebb volumenben, de fenntartva a Közgyűlés korábbi döntését, igyekeztünk megőrizni kialakított kapcsolatainkat a civil szféra, a nemzetiségi önkormányzatok, az egyházak szervezeteivel.)

A Tolna Megyei Önkormányzat költségvetési kondíciói a megyei önkormányzat feladatának változásához igazodtak. A rendelkezésünkre álló források a megyei Közgyűlés és az önkormányzati hivatal működésének pénzügyi kereteit, valamint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a tervezési dokumentumok elkészítésének forrásait biztosították.

A Közgyűlés tagjainak száma a 2010. évi önkormányzati választástól kezdődően 15 fő, a Hivatal létszámát – 2012. január 1-jétől az új feladatokhoz és a biztosított állami támogatás volumenéhez illeszkedően – a Közgyűlés 20 főben határozta. Új szervezeti struktúra jött létre, és jelentősen módosult a szerződések köre illetve volumene.

A 2012-2014. években meghatározott tervezési feladatok ellátását az önkormányzat saját humánereő kapacitás, illetve külső szakértők szolgáltatásainak igénybevételel biztosította.

A megelőző években rendelkezésünkre álló költségvetési források alakulását és azok felhasználását az alábbi táblázat szemlélteti:

Megnevezés	2012. évi teljesítés E Ft	2013. évi teljesítés E Ft	2014. évi teljesítés E Ft
Költségvetési bevételek	316 507	306 786	299 220
Ebből: Működési bevételek	291 215	296 351	294 286
Felhalmozási bevételek	25 292	10 435	4 934
Költségvetési kiadások	836 082	239 438	368 370
Ebből: Működési kiadások	759 786	224 596	341 073
Felhalmozási kiadások	76 296	14 842	27 297
Költségvetés egyenlege(hiány/többlet)	519 575	-67 348	69 150
Finanszírozási bevételek	574 602	35 751	130 706

Az önkormányzat bevételeinek döntő többsége az elmúlt években állami- és egyéb államháztartáson belüli támogatásból teljesült, a saját források összege nem volt meghatározó. A költségvetési bevételek mértéke közel azonos szinten alakult, a kiadások ingadozását 2012-ben még az átalakulás hatása, 2014-ben pedig európai uniós projekt, valamint az állami támogatás felhasználási szabályainak módosulása befolyásolta. A 2011. évi adatok és a 2012-2014. évi adatok összevetése – az alapvető feladatváltozás miatt – nem értelmezhető, az új

pénzügyi keretek 2012-től alakultak ki, így ezek az évek képezhetnek kiindulási alapot a jövőben várható pénzügyi lehetőségek számbavételéhez.

A Közgyűlés kiemelt figyelmet fordított a költségvetés egyensúlyára, különösen a konszolidációt követő években. A teljesíthető kiadások a képződő bevételekhez igazodtak, a költségvetés egyensúlya az előző évi maradványok igénybevételével biztosított volt, külső forrás igénybevételére nem kerülhetett sor, és indokolt sem volt. Működési hiány tervezését jogszabályi előírás is tiltja, így egyértelművé vált, hogy a kiadásokat a képződő forrásokon belül kell tartani. Az önkormányzat törekedett a takarékosagra és visszafogottságra.

A Tolna Megyei Önkormányzat saját forrás és ingatlanok hiányában nem hitelképes, így külső forrás bevonásának jelenleg nincs realitása.

Az elmúlt években szigorodott az önkormányzatok gazdálkodásának szabályozása. Bevezetésre került a feladatfinanszírozás rendszere, határozottan elkülönül a kötelező és önként vállalt feladatra felhasználható- valamint a működési és felhalmozási célú források köre. Ma már szinte minden forrás céljellegű, ezért az önkormányzat mozgástere csak a saját bevételei terhére bővíthető.

A megyei önkormányzatok tervezési feladatainak végrehajtását európai uniós támogatás is segítette, melynek felhasználása a tervezési munkához szükséges humán kapacitás, illetve szakértői szervezetek szolgáltatásainak igénybevételét is lehetővé tette.

Az elmúlt évek tervező, döntés-előkészítő feladatainak ellátásához a képződő források – jórészt az év közben biztosított többlettámogatásoknak és az európai uniós támogatásnak köszönhetően – megfelelő és elegendő keretet biztosítottak.

A nemzeti vagyonról szóló törvény újraszabályozta a vagyonnal kapcsolatos kötelezettségeket és lehetőségeket, jelentősen korlátozva a közfeladat-ellátást szolgáló önkormányzati vagyon más célú hasznosítását, értékesítését, illetve ingyenes átruházását.

A konszolidáció után a megyei önkormányzat tulajdonában csak az a vagyon maradt, amely a hivatali feladatok ellátásához szükséges volt. Továbbá, önkormányzati tulajdonban maradt a Magyarországi Német Színház székhelyül szolgáló ingatlan. Az önkormányzat székhelyét jelentő Szekszárd, Szent István tér 11-13. szám alatt található ingatlanban a Tolna Megyei Önkormányzatnak 6296/51500-ad tulajdonrésze maradt. Az üzemeltetési feladatokat az állam által kijelölt vagyonkezelő, a Tolna Megyei Kormányhivatal látja el. Önkormányzatunk használati jogot kapott a testületi ülések helyszínét biztosító Vármegyeháza épületében, maga a létesítmény az állam tulajdonába került.

A feladatellátáshoz szükséges vagyon 2014. évben – az eszközbeszerzéseken felül – két vagyonelemmel bővült. Egyrészt, a Tolna Megyei Önkormányzat vagyonkezelői jogot kapott a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség (DDRFÜ) szekszárdi irodájának működését biztosító ingatlanrészen, másrészt térítésmentesen – a Baranya Megyei Önkormányzattal és a Somogy Megyei Önkormányzattal megosztva – a Tolna Megyei Önkormányzat tulajdonába került a DDRFÜ Nonprofit Kft. üzletrésze.

Az állam a DDRFÜ Nonprofit Kft. üzletrészeit a régióban elhelyezkedő három megyei önkormányzat tulajdonába adta. A tulajdon átadásra 2014. január 1-jén került sor. Az Ügynökség – a jelenleg még hatályos területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény alapján – közreműködő szervezeti feladatokat, és a tulajdonos megyei önkormányzatok által

meghatározott területfejlesztési feladatokat lát el. A vagyonelemek átvétele a lehetőségek mellett kötelezettségeket is jelent.

A Közgyűlés és a Hivatal eszközellátottsága, a feladatellátás tárgyi feltételei a 2012. január 1-jei vagyonátadást követően fokozatosan, évről-évre javult. A rendelkezésünkre bocsátott területfejlesztési célú források az eszközfejlesztést is lehetővé tették, így a legszükségesebb tárgyi feltételek biztosíthatóak voltak.

A megyei önkormányzat vagyona a kötelező feladatellátás szintjén biztosított, a források érdemi bővítésében nem vehető számításba.

A közösség érdekében végzendő feladatok

A 2014-2020-as időszak gazdasági programjának pénzügyi feltételei

A gazdasági program időszaka – amely az európai uniós tervezési ciklushoz igazodik – tekintélyes időintervallumot fog át, amelyre a gazdasági folyamatok alakulása helyi szinten nehezen prognosztizálható. Az önkormányzat pénzügyi helyzete elsősorban külső tényezőktől, a központi költségvetés mindenkori helyzetétől függ. Saját döntéseinkkel forrásaink volumenét csak kis mértékben befolyásolhatjuk, ezért a célok meghatározásakor megfontoltságra és reális elgondolásokra törekedtünk.

Mint ahogy a helyzetértékelés során vázoltuk, a megyei önkormányzat célkitűzései kettős irányultságúak.

A gazdasági program egyrészt tartalmazza a megye egészét érintő fejlesztési célokat, melyeknek forrását az Európai Uniótól érkező támogatások képezhetik. Másrészt, tartalmazza azokat a közvetlenül elérendő célokat, amelyeket a megyei önkormányzat költségvetési kereteinek felhasználásával kívánunk megoldani.

Az európai uniós források volumene nagyobb részben ismert, a különböző operatív programok keretében lehívható források, ezen belül a TOP keretében Tolna megye és Szekszárd Megyei Jogú Város fejlesztésére felhasználható források jelenleg rögzített kerete adott. A ciklus időszakában – az előkészítési szakaszban, de a megvalósítás időszakában is – változhatnak a feltételek.

A 2007-2013-as tervezési időszakban Tolna megye – bár jelentős források érkeztek a feladatok megvalósítására – nem tudott minden területen megfelelően élni a pályázati lehetőségekkel és a források megszerzésével.

A Tolna Megyei Önkormányzat alapvető feladata, hogy segítse a megye településeit, vállalkozásait és különféle szervezeteit az Európai uniós források elnyerésében, eredményes felhasználásában. A megyében élő emberek érdeke, hogy a térség fejlődjön, a hátrányok mérséklődjenek és megkezdődjön a felzárkózás.

A megyei önkormányzat nem passzív szemlélőként kíván részt venni a következő évek eseményeiben, hanem eszközeivel és lehetőségeivel aktívan, a fejlődés generálójaként igyekszik elősegíteni a gazdasági felzárkózást, munkahelyteremtést, a települések és a közszolgáltatások fejlesztését.

A Kormány határozata alapján, a TOP keretein belül meghatározott források felhasználásának tervezése a megyei- és a megyei jogú város önkormányzata szintjén, integrált területi programok kialakításával valósul meg. A megyei önkormányzat végzi a megye közigazgatási területének a megyei jogú város közigazgatási területén kívüli részére vonatkozó ITP elkészítését.

A tervezésnél figyelembevett indikatív forrás Tolna megye esetében 27,55 Mrd Ft, a társfinanszírozással együtt.

Azonban a megye vállalkozásai, szervezetei, települései számára a további operatív programok forrásai is lehetőséget biztosítanak.

A megyei önkormányzat tájékoztatással, a koordináció intenzívebbé tételével, a különböző források adta lehetőségek összehangolásával járulhat hozzá a sikeres forrásfelhasználáshoz. E

feladat teljesítéséhez azonban, az önkormányzatnak nincsenek költségvetési eszközei. Olyan tevékenység felvállalására kerülhet sor, amelyhez a jelenlegi költségvetési keretek mellett többletforrás nem szükséges.

A megyei önkormányzat rendelkezésére álló költségvetési források felhasználását a következő szempontok határozzák meg:

- feltételezhető, hogy a helyi önkormányzatoknál bevezetett feladatfinanszírozási rendszer alapvetően nem változik, ebből következik, hogy az évente képződő általános működési támogatás csak éven belül és csak kötelező önkormányzati feladatok működési kiadásaira használható fel;
- a következő években a megyei önkormányzat általános működési támogatásának számottevő növekedése nem várható, kisebb korrekció azonban valószínűsíthető;
- a Közgyűlés működése, a Hivatal jelenlegi létszáma és feladatai mellett, a feladatellátásban résztvevők számának érdemi bővítésére az általános működési támogatás terhére feladatbővülés esetén sincs lehetőség, a jelenleg ismert támogatás a jelenlegi feladat ellátásának feltételeit biztosítja;
- a megyei önkormányzat – a szabályozás alapján – köteles ellátni a települési önkormányzatok ilyen irányú igénye estén a pályázat előkészítés és a projekt lebonyolítás projektmenedzseri feladatait, ennek forrása csak az érintett települési önkormányzatok által elnyert európai uniós támogatás meghatározott része (2,5 százaléka) lehet;
- a megyei önkormányzat saját projektek elnyerésében is érdekelt, melynek lebonyolítását saját hivatalával vagy gazdasági társaságával végeztetheti el;
- saját bevételeink minimálisak, ezért arra kell törekedni, hogy forrásaink pályázati forrásokból bővüljenek, növekedjenek;
- át kell tekinteni a feladatellátás jelenlegi szervezeti és személyi feltételeit és ki kell dolgozni a ránk háruló feladatok ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételek kereteit, forrásigényét;
- fel kell készülni az önkormányzatra háruló többletfeladatokra, de csak a biztos, jogszabállyal megerősített és finanszírozható feladatokat szabad felvállalni;
- a többlet feladatok felmerülését megelőzően a likviditás biztosítása érdekében megfelelő szabályozás kialakítását indokolt kezdeményezni;
- az önként vállalt feladatokra felhasználható források volumene a következő években folyamatosan csökken, mivel az önkormányzat az önként vállalt feladatok minimális szintjét – különösen a civil szféra tevékenységének elősegítése terén – fenn kívánja tartani, arra kell törekedni, hogy saját forrásaink növekedjenek, illetve legalább szinten tarthatóak legyenek.

Az önkormányzatnak alapvető érdeke és kötelezettsége, hogy törvényben meghatározott kötelező feladatának ellátását biztosítsa, a költségvetés egyensúlyát fenntartsa, illetve megőrizze. Új feladat ellátására a megyei önkormányzat csak a kötelező feladat ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozhat.

A jogszabályi előírások alakulását és az érintett települések döntését figyelembe véve, a várható források és finanszírozási lehetőségek ismeretében, felkészültté kell tenni a megyei önkormányzat hivatalát, a humánkapacitás bővítése mellett, az önkormányzatra háruló kötelezettség teljesítésére.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a pályázatfigyelésre, a pályázati lehetőségek minél szélesebb körű kihasználása érdekében. A projekteknek azonban illeszkednie kell az önkormányzat által felvállalható feladatkörhöz, a pályázatok megvalósításával más – az adott feladat ellátására kijelölt szerv – érdekeit a pályázat megvalósításának felvállalása nem sértheti. A pályázati lehetőségek fokozott kihasználásával elő kell segíteni a tervezett célok megvalósítását és a források bővítését.

A pályázati lehetőségek szélesebb körű kihasználása érdekében – önálló finanszírozásra és a működéséhez szükséges források megszerzésére képes – gazdasági társaság létrehozását is megfontolás tárgyává kívánjuk tenni.

Az önkormányzat rész tulajdonában lévő DDRFÜ Nonprofit Kft. jövőbeni tevékenységi köre ma még nem egyértelműen látható. A DDRFÜ Nonprofit Kft. a 2007-2013-as programozási időszak zárási időszakában még fontos feladatokat lát el, tevékenységének finanszírozása a 2015-2016. években, meghatározott időtartamban, biztosított. A gazdasági társaság jövőbeni szerepe még kialakulóban van, szerepe változhat, módosulhat. A tulajdonos megyei önkormányzatoknak arra kell törekedniük, hogy a gazdasági társaság helyzete a tulajdonos önkormányzatokra háruló többletterher nélkül rendezésre kerüljön.

A szűk önkormányzati vagyonra tekintettel, a vagyongazdálkodással kapcsolatos fejlesztési elképzelések meghatározására csak korlátozott körben van lehetőség.

Az önkormányzati vagyon megőrzése és fejlesztése a megyei önkormányzat alapvető feladata.

A Magyarországi Német Színháznak otthont adó létesítmény felújításra szorul. A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata kezdeményezte az ingatlan térítésmentes átvételét, de a kérdésben további egyeztetés lefolytatása szükséges.

A gazdasági programban megfogalmazott önkormányzati prioritások fejlesztési elképzelések megvalósításakor a forrásfelhasználás racionalitását, hatékonyságát és eredményorientáltságát kívánjuk érvényre juttatni.

A Tolna Megyei Önkormányzat – lehetőségeihez mérten – partnere, ösztönzője lesz a következő időszak fejlesztéseit végrehajtó települési önkormányzatoknak, vállalkozásoknak, civil szervezeteknek, továbbá felelőse is lesz a helyi tervek végrehajtásának. Saját költségvetésünk felhasználásának alakulásában, a működőképesség megőrzésében a Közgyűlés felelőssége teljes körű és elsődleges.

A gazdasági programban foglalt célok megvalósítása során, a költségvetési lehetőségeinkkel való összhang megteremtése érdekében, főként az alábbi feltételek figyelembevétele szükséges:

- a megyei területfejlesztési terveknek és céloknak a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program feltételrendszeréhez és pénzügyi kereteihez kell illeszkednie;
- a megyei önkormányzat kötelező feladatai ellátására rendelkezésre álló források ésszerű felhasználásával elő kell segíteni a TOP megvalósulását, a pályázati forrásfelhasználás eredményessé tételét, de a költségvetés egyensúlyát többlet feladatok vállalása nem veszélyeztetheti;

- az önkormányzati költségvetést érintő feladatbővülés, önként vállalt feladat felvállalása annak ellátásához szükséges források megléte esetén támogatható;
- a források bővítésével vagy a jelenlegi kiadások csökkentésével kell biztosítani az önkormányzatra háruló többlet feladat ellátásához szükséges humánerőforrás kialakítását, a feladatellátás többletköltségeinek finanszírozását;
- a gazdasági társaságok öfenntartó képességét, eredményes működését minimum feltételként kell meghatározni.

A Tolna Megyei Önkormányzat terület-és vidékfejlesztési, területrendezési és koordinációs feladatainak ellátása 2014-2020 között

„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!”

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) alapján a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A Tolna Megyei Önkormányzat 2012 nyarán megkezdte a felkészülést az Európai Unió új, 2014-2020-as költségvetési ciklusára. Az elmúlt két és fél évben több jelentősebb területfejlesztési dokumentum is elkészült, melyeket a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése határozatokkal legitimált és a www.tolnamegye.hu weboldalán közzé tett. Első lépésben Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója – Helyzetfeltáró munkarész került elfogadásra, amely bemutatta a térség aktuális állapotát természeti, társadalmi és gazdasági aspektusok alapján. A kapott eredmények, mutatók ismeretében kerültek meghatározásra Tolna megye hosszú távú céljai, melyeket széles körű partnerség biztosítása mellett határoztunk meg. Ezen célokat – amelyek kivétel nélkül a gazdaságfejlesztés, a társadalmi megújulás és a vidékfejlesztés témakörébe tartoznak – Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója foglalja össze. A Konceptió hosszú távú célkitűzéseit figyelembe véve készült el a Tolna Megyei Területfejlesztési Program, mely a 2014-2020-as költségvetési ciklus végéig határoz meg beavatkozási területeket.

Tolna megye legégetőbb problémája, az elvándorlás és a népességfogyás, ezek mérséklése, esetleg megállítása a Tolna Megyei Önkormányzat egyik legfontosabb feladata 2020-ig, melyhez eszközöket, beavatkozási célokat és forrásokat is biztosít a Tolna Megye Integrált Területi Programja (továbbiakban: ITP). A megyei fejlesztési források elosztása és felhasználása során különös figyelmet kell fordítanunk a munkahelyteremtésre, a jövedelmek növekedésére és az élhető környezet kialakítására. Célunk, hogy Tolna megye településeinek ne csupán emberek halmaza, hanem valódi helyi társadalom alakuljon ki, illetve maradjon meg, éppen ezért rendkívül fontos a helyi identitás erősítése, a közösségi programok szervezése és a közös élmények átélése. A jó közösség egymásért tenni akaró és együttműködő embereket jelent, ami minden hosszú távú gazdasági fejlődés alapja, a helyi értékek megőrzésének biztosítója.

A térségi (városi) gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatás erősítését célzó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (továbbiakban: TOP) lehetőséget biztosít a területi szereplők igényei és szükségletei alapján meghatározott fejlesztések megvalósítására. Tolna megye számára a 1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat alapján rendelkezésre álló TOP forráskeret felhasználását Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja, alapozza meg. Ezen programok fókuszja ugyanakkor messze meghaladja a TOP forrásokból megvalósítható célok és beavatkozások körét. A megyei forrásfelhasználás hatékonnyá tétele érdekében szükségessé vált tehát egy olyan – szintén integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott – dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban a rendelkezésre álló TOP forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését támasztja alá a 2014-2020-as költségvetési időszakra vonatkozóan. Ez a dokumentum az ITP.

A megyei önkormányzat az egykori Nemzeti Tervezéskoordinációs Hivatal iránymutatása alapján felállította a területi tervezéskoordinációs rendszerét, mely keretében különböző területi (járási) munkacsoportok, ágazati munkacsoportok (gazdaságfejlesztési, vidékfejlesztési, emberi erőforrás-fejlesztési), valamint egy tervezéskoordinációs testület megalakulására került sor 2014 januárjában. A felsorolt munkacsoportokba és testületbe a megyei közgyűlés által jóváhagyott, az adott térség/szakterület neves képviselői kaptak meghívást. A munkacsoportok minden elkészült területfejlesztési dokumentumot véleményeztek, és lehetőségük volt javaslatokat, kiegészítéseket tenni. A munkacsoportok által történt elfogadás után a megyei tervezéskoordinációs testület mondott véleményt az adott dokumentumról. A kapott észrevételeket a hivatal területfejlesztési osztálya beépítette a dokumentumokba, és csak ezt követően kerültek a szakmai anyagok elfogadásra a megyei közgyűlés elé. A tervezéskoordinációs rendszer ugyan a tervezési időszakra jött létre, melynek utolsó dokumentuma az ITP, azonban az önkormányzat a tervezéskoordinációs munkacsoportoknak és testületnek az ITP végrehajtási szakaszában is fontos projekt fejlesztő, projekt véleményező szerepet szán.

Terület-és vidékfejlesztési feladatok

A Tolna Megyei Önkormányzat legfontosabb feladata a ciklusban a terület-és vidékfejlesztési tervezési feladatok befejezése, valamint a megyei szinten közvetlenül rendelkezésre álló fejlesztési források sikeres felhasználását biztosító ITP végrehajtási feladatainak elvégzése. A program egyik fontos fejezete a Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer, amely megalapozza és így lehetővé teszi a megvalósításra szánt beavatkozások (fejlesztési elképzelések) kiválasztását. A területi kiválasztási rendszerről és az azt magában foglaló ITP-ről a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet rendelkezik. Az ITP lényege, hogy a megyei önkormányzatok által 2014-ben elkészített területfejlesztési program lehetőséget biztosít TOP forráskeretük felhasználásának meghatározására, együttműködésben a Nemzetgazdasági Minisztériummal, mint Irányító Hatósággal (IH). Az ITP teljes, 7 éves forráskerete: 27,55 Mrd Ft.

Tolna megye szempontjából legjelentősebbnek tekinthető kritériumok:

- a támogatott projekt a megvalósítása során járuljon hozzá Tolna megye gazdasági növekedéséhez;
- a támogatott projekt a megvalósítása során járuljon hozzá Tolna megyében új munkahelyek teremtéséhez;

Számos más kritérium mellett, a projektek kiválasztásánál mindig fontos szempont, hogy a megye gazdasága, foglalkoztatottsága, jövedelemtermelő képessége javuljon, hiszen ez jelentős mértékben tud segíteni a migráció megfékezésében.

A megyei fejlesztési források célja elsősorban az, hogy elősegítsék további források Tolna megyébe érkezését. Továbbá, olyan kedvező gazdasági és társadalmi folyamatokat indítsanak be, melyek eddig közvetlen dedikált megyei forrás hiányában nem tudtak megvalósulni.

A Tolna Megyei Önkormányzat Hivatalának Területfejlesztési Osztálya jelenleg 4 fővel dolgozik, a tervezéssel és koordinációval összefüggő feladatokat látja el. Indokolt, hogy a Hivatal bekapcsolódjon a (területi) vidékfejlesztési források tervezési munkájába, amely hatékonyan a megyei LEADER (CLLD) HACS-ok stratégiai együttműködésével valósítható meg. Szükségesnek találjuk az osztály átalakítását illetve bővítését. Egyrészt a többlet tervezési feladatok hatékony ellátása érdekében, másrészt a végrehajtásban, valamint a fejlesztési források tényleges lehívásában való szerepvállalás miatt. A megyei önkormányzat 2020-ig számos önálló fejlesztési projekt megvalósítását tervezi, melyek egy professzionálisan működő menedzsmentet kívánnak.

A Tolna megye számára rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat – prioritások és intézkedések közötti felosztásban – az alábbi táblázat részletezi:

TOP Prioritás/intézkedés	TOP 6.0 változat teljes (EU-hazai) forrása (millió Ft)	megyei forrás összesen (Ft)	becsült allokált keret (Ft)	projekt-ötletek támogatás-igénye teljes költség alapján (Ft)	projekt-ötletek támogatás-igénye az allokált keret arányában	IH javaslat (Ft)	IH javaslat aránya az eredeti allokációhoz képest
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	298,45	298 450 498 126,51	10 294 875 573,93	10 295 000 000	100,00%	10 294 902 401	100,0003%
1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	114,35	114 353 858 889,13	3 944 569 555,26	3 945 000 000	100,01%	3 944 780 095	100,0053%
1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	71,33	71 328 272 542,8	2 460 427 090,39	2 460 000 000	99,98%	2 460 171 369	99,9886%
1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedés fejlesztés	51,13	51 125 975 183,05	1 763 560 045,43	1 764 000 000	100,02%	1 763 600 574	100,0023%
1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	61,64	61 642 391 511,52	2 126 318 282,84	2 126 000 000	99,99%	2 126 350 362	100,0015%
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	147,79	147 785 077 591,03	5 097 759 913,4	5 098 000 000	100,00%	5 098 204 776	100,0087%
2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	147,785	147 785 077 591,025	5 097 759 913,4	5 098 000 000	100,00%	5 098 204 776	100,0087%
3. Alacsony széndioxid kiocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	200,99	200 985 740 759,32	6 932 885 708,82	6 933 000 000	100,00%	6 932 970 035	100,0012%
3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	75,28	75 275 711 663,11	2 596 591 696,7	2 597 000 000	100,02%	2 596 665 911	100,0022%
3.2. Önkormányzatok energiatakarékosságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	125,71	125 710 029 096,21	4 336 294 012,12	4 336 000 000	99,99%	4 336 304 124	100,0002%
4. A helyi közösségi szolgáltatások együttműködés erősítése	61,77	61 769 141 519,38	2 130 690 450,32	2 130 000 000	99,97%	2 130 134 435	99,9739%
4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	21,51	21 509 634 221,05	741 962 266,23	742 000 000	100,01%	742 026 154	100,0086%
4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastrukturájának bővítése, fejlesztése	17,09	17 089 188 171,15	589 481 562,22	589 000 000	99,92%	589 025 177	99,9226%
4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	23,17	23 170 319 127,17	799 246 621,87	799 000 000	99,97%	799 083 104	99,9795%
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	89,69	89 691 485 553,85	3 093 855 395,16	3 093 000 000	99,97%	3 093 855 395	100,0000%
5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (pakumok)	66,27	66 271 190 399,31	2 285 985 996,27	2 286 000 000	100,00%	2 285 985 996	100,0000%
5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	8,62	8 622 269 860,41	297 420 161,58	297 000 000	99,86%	297 420 162	100,0000%
5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	14,80	14 798 025 294,13	510 449 237,31	510 000 000	99,91%	510 449 237	100,0000%
Összesen			27 550 067 041,62	27 549 000 000	100,00%	27 550 067 042	100,0000%

A 2007-2013 közötti európai uniós programozási időszakban a helyi vidékfejlesztési stratégiák, a helyi gazdaság szereplőinek igényeit nem, vagy kis mértékben vették figyelembe, sok esetben pedig túl általános tartalommal rendelkeztek. Ezen felül, a helyi fejlesztések egymásra épülése sem valósult meg. A mezőgazdasági és vidékfejlesztési források felhasználására formailag megfelelő, ugyanakkor általános, átfogó stratégiai program készült országosan is, a Strukturális Alapok forrásaitól teljesen elkülönülten kezelve.

A többi fejlesztési forrástól (Strukturális Alapok: ERFA, ESZA, Kohéziós Alap) való elkülönülő kezelés és a megfelelő színvonalú, valóban a helyi erőforrásokra építő területi alapú tervezés hiánya miatt, a vidékfejlesztésre szánt források hatékony felhasználása már a tervezés során sérült.

Napjainkban a vidékfejlesztés alapvető kihívása a vonzó élettér kialakítása, a munkakörülmények megteremtése, a helyi erőforrások átgondolt, integrált és fenntartható hasznosítása, melyek által a vidéki népesség helyben tartható. A vidékfejlesztés célja (és egyben eszköze) az ágazatok közötti integráció, a térségben megvalósítandó fejlesztések egymásra épülése, a helyi vállalkozói,- civil,- és önkormányzati szektor együttműködése, valamint a jövőjüket formálni képes, aktív, vidéki társadalom kialakulása.

Magyarország jövője érdekében különösen fontos, hogy a jövőbeni fejlesztési források a lehető leghatékonyabban kerüljenek felhasználásra, ennek egyik eszköze lehet a helyi gazdaságfejlesztés, azaz „*Tudatos helyi közösségi beavatkozás a gazdasági folyamatokba a fenntartható helyi fejlődés érdekében.*” A helyi gazdaságfejlesztés a központi kormányzati gazdaságpolitikai és helyi gazdaságfejlesztési szereplők együttes fellépését igényli. Fő jellemzője az alulról szerveződés és a helyi szereplők által kidolgozott gazdaságfejlesztési stratégia. Fontos jellemzője továbbá a hagyományok és közösségi attitűdök érvényesülése. A tudomány, a szakma is felismerte, hogy a fejlesztési források hatékony felhasználása érdekében törekednünk kell a város-vidék kapcsolatok megújítására, illetve új gazdasági, társadalmi kapcsolatok kialakítására:

„ A helyi gazdaságfejlesztés vonatkozásában elkülönülnek a városi és vidéki területek. Ennek nagyrészt az az oka, hogy a hazai és az európai területfejlesztésben is elkülönül – sajnálatos módon – a vidék- és a városfejlesztés témaköre, ami a politikai, stratégiai szinten túlmenően kihat a támogatási források dedikálásán és a pályázati lehetőségeken keresztül a megvalósított projektek szintjére. Emellett e két „lokalitás” minőségi különbségei is szerepet játszanak a városvidék kettősségben. A helyi gazdaság általában a város és a falu hagyományos együttműködésének terepe. Tudományos és szakmai körökben egyre hangsúlyosabban jelentkezik a város-vidék kapcsolatok megújításának szükségessége, az intézményesített megoldások igénye. A városokat és környezetüket integráns egységként kezelő megközelítés politikai, retorikai szinten már megjelent az uniós és a hazai területfejlesztési gondolkodásban. A város-vidék gazdasági együttműködés egyaránt érdeke a városoknak és a kisebb településeknek. Ennek megfelelően számos próbálkozást találunk a különböző országok és városok gyakorlatában, amelyek a város-vidék kapcsolatok harmonizálását, egységes kezelését célozzák, de egyelőre nincsenek kikristályosodott európai válaszok, minták.”

(Forrás: Területfejlesztési füzetek 2. 20-21 oldal.)

Az előbb ismertetett szakmai álláspont alapján, indokolt területi szinten (megyei szinten) a terület- és vidékfejlesztés tervezési folyamatait összekapcsolni. A megyei szintű koncepciókban, stratégiai és operatív programokban területi szinten is érvényesíteni kell a terület- és vidékfejlesztés EU által is szorgalmazott integrációját.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. § a megyei önkormányzat vidékfejlesztési feladatait az alábbiak szerint részletezi:

- a) dönt a hatáskörébe utalt vidékfejlesztési források felhasználásáról,
- b) összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat és akciókat a megyei, térségi, határ menti és határon átnyúló fejlesztési és területfejlesztési koncepciókkal és programokkal, valamint a megyét érintő területrendezési tervekkel,
- c) egyetértési jogkört gyakorol a vidékfejlesztési stratégiák, akciók jóváhagyását megelőzően,
- d) a vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban közreműködői szervezeti feladatokat lát el a regionális fejlesztési ügynökség útján,
- e) elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait,
- f) a helyi akciócsoportok és közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek tevékenységében való részvétellel közreműködik azok tevékenységében,
- g) összehangolja a helyi akciócsoportok tevékenységét a fejlesztéspolitikához és a területfejlesztéshez kapcsolódóan,
- h) külön megállapodás szerint a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali feladatokat lát el.

A megyei LEADER (CLLD) szervezetekkel stratégiai együttműködésre kell törekedni a közös célok érdekében, melyek a következők:

- együttgondolkodást, reális, indokolt fejlesztési célokat kell támogatni a kistelepüléseken is;
- elsősorban az integrált, alulról jövő fejlesztési kezdeményezések támogatása valósuljon meg Tolna megyében;
- életképes, fenntartható fejlesztéseket vidéken, amihez ha kell jelentősebb fejlesztési forrásokat, támogatásokat kell biztosítani;
- egymásra épülő, egymást segítő fejlesztéseket kell támogatni, indokolt esetben a vidékfejlesztési források mellett a területfejlesztési források mozgósítása is szükséges az eredményes fejlesztések megvalósításához.

Együttműködés, a fejlesztések összehangolása Szekszárddal

A megyei jogú város – Szekszárd – tervezési szempontból elkülönül a megye többi területétől, de mint a megye része, elengedhetetlen összhangot teremteni a szekszárdi fejlesztési elképzelések és a megyei célok között. Szekszárd MJV ennek megfelelően olyan projekteket tervez, melyek igazodnak a megyei területfejlesztési dokumentumokhoz. Ezek között is van néhány, melyek túlmutatnak a város határán, így szükséges a megye és a megyei jogú város szoros együttműködése ezek kidolgozása és megvalósítása során.

Sió-projekt

A Sió-csatorna vízügyi, gazdasági és turisztikai fejlesztése Tolna megye egyik kiemelt projektje, a csatorna vízügyi rendezése az országos koncepció része. A Sió érinti Szekszárd közigazgatási határát, keresztülhalad a Gemenci erdőn, és ennek területén torkollik a Dunába. A Gemenci erdővel kapcsolatos fejlesztés szerepel Szekszárd város tervei között, így a két projekt is szorosan összekapcsolódik.

A Sió-projekt a megye nagy részén átívelő, komplex fejlesztés, mely végpontja, a Duna előtt érinti Szekszárdot, ahol a városközpont, a borvidék, valamint a Gemenc jelenthet igen vonzó látnivalót és programlehetőségeket a turisták számára. A projekt kidolgozása és megvalósítása során folyamatos együttműködés szükséges a kapcsolódási pontok tisztázása érdekében, illetve a finanszírozás megosztása tekintetében.

Gemenc fejlesztése

Szekszárd városa a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal közösen tervez a Gemenci erdőben különböző turisztikai fejlesztéseket. Elsősorban a korábban megépült infrastruktúrára alapozva hoznának létre szabadidőközpontot, szálláshelyet és idegenforgalmi létesítményt. Továbbá a kisvasút vonalát meghosszabbítani tervezik a szekszárdi pályaudvarig. Mivel a Gemenci erdő a megye több települését érinti, és ez a fejlesztési csomag szorosan kapcsolódik a Sió-projekthez, így szükséges mind a várossal, mind a nemzeti parkkal a folyamatos kapcsolattartás és együttműködés, projektfejlesztés.

Kerékpárút-hálózat fejlesztése

A megye több települése, valamint Szekszárd Megyei Jogú Város önkormányzata is tervez bicikliút-fejlesztést, –építést az elkövetkezendő időszakban. Azonban a területi integráció szempontjából is lényeges, hogy ezek az utak ne egymással párhuzamosan, esetleg egymáshoz nem kapcsolódóan épüljenek, hanem egy gazdasági vagy turisztikai szempontból jól kihasználható hálózatot alkossanak. Többek között Szekszárd városa is tervez a település határain túl nyúló kerékpárút-fejlesztést, elsősorban a munkába járás megkönnyítése, valamint a turisztikai attrakciók alternatív megközelítése céljából. E fejlesztések tekintetében a megyének fontos koordináló szerepet kell betöltenie a város(ok) és a környező települések, valamint a megyéken átnyúló kerékpárút-hálózatok kialakítása során.

Együttműködés, a fejlesztések összehangolása a szomszédos megyékkel

A Tolna megyével szomszédos Baranyával, Bács-Kiskunna, Fejérrel és Somogyval való együttműködésnek hosszú időre visszanyúló hagyománya van, mely természetesen elsősorban a megyehatáron fekvő térségekben érződik, de gyakran azon túlmutatnak. A települések egymás közötti kapcsolatteremtésének egyik módja a közlekedés. A megyehatárokat keresztező alsóbbrendű utak fejlesztése megyei kompetenciába tartozik, azonban a főközlekedési vonalak fejlesztése országos döntéseket igényel. Függetlenül a közlekedési hálózatban betöltött hierarchiaszintjüktől, a megyehatáron áthaladó vonalaknak mindenképpen a területi kohéziót és a térségi elérhetőséget kell erősíteniük, hiszen a fejlesztések hatásai nem állnak meg a

közigazgatási egységek határain, így a tömegközlekedés szervezésében is tekintettel kell lenni a területi kohézióra.

A szociális ellátórendszer, közintézmények fejlesztései megyehatáron túli települések igényeit szolgálhatják, akárcsak a gazdaságfejlesztési beavatkozások, melyek összehangolása feltétlenül szükséges. Különös feladatot jelent az atomerőmű bővítése, az arra való felkészülés az egész ország, így a környező megyék számára is komoly kihívást jelent. Emellett több megyét érint a Sió vízrendezése és az erre alapozott területfejlesztési beavatkozások, melyekkel kapcsolatban folyamatos egyeztetések zajlanak a területi szereplők között.

Területrendezési feladatok

A megyei önkormányzatok területrendezési feladatait a 1996.évi XXI. törvény a területfejlesztésről és területrendezésről és a 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről részletesen tartalmazza.

Tolna Megyei Területrendezési Tervének átdolgozását az új OTrT. szerint 2015-ben el kell kezdeni. Nemcsak követelmény a magasabb szintű tervnek való megfelelés, hanem a törvény lehetőséget ad a megyéknek, hogy önálló övezetek kijelölését is elvégezze, összhangban a megyei koncepcióval és egyéb tervezési dokumentumokkal. Olyan megyei terv kidolgozása a cél, mely keretet ad, a megyének és településeinek a közeljövőben elképzeléseik, terveik megvalósítására.

Ezen túlmenően a települések szerkezeti tervét, a megyei területrendezési tervvel való összhangját véleményezi a megye nevében a főépítész. A koordinálás során lehetőség van a megye gazdasági és társadalmi különbségeinek csökkentésére, kiegyensúlyozására, valamint az azonos térségi szereplők terveinek összehangolására.

A ciklus folyamán kiemelten vizsgálni kell, hogy a települések lakosságának demográfiai változásai (korfa, elvándorlás, születés/halálozás, korfa összetétel, foglalkoztatottság) hogyan hat a falvak állapotára, település képére, fejlesztési lehetőségeire.

Tolna megye célul tűzi ki, hogy az érintett települések szerkezete, épületállománya, településképe, rendezettsége megújuljon, folyamatos választ adjon a fenti problémákra.

A megyei főépítész a vonatkozó jogszabály és részletes munkaköri leírása alapján látja el tevékenységét. A települési önkormányzatok egyéb építési, helyi védelmi kérdésekben is a megye főépítésének szakvéleményét kéri ki, a települések egységes képének megőrzése, az épített környezetbe, illetve a tájba illesztés szempontjainak érvényesülése, valamint az elvárható építészeti minőség megvalósulása érdekében.

A főépítész közreműködik és segíti a Területfejlesztési Osztály munkáját, valamint képviseli a megyét a MTA PAB Tér- és Területfejlesztési Munkacsoportjában, az Országos Főépítészeti Kollégiumban és az Magyar Urbanisztikai Társaságban.

Koordinációs és integrációs feladatok

Összességében elmondható, hogy a területi koordináció hiánya miatt a korábbi időszakban felhasznált fejlesztési források nem kellő hatékonysággal szolgálták a megye fejlődését.

A 2014-2020 között a fejlesztésre szánt források területi szintű koordinációjával a beruházások gazdaságra, foglalkoztatásra gyakorolt hatása jelentős mértékben javítható. Ebben az esetben valamennyi fejlesztés esetén biztosítható a hatályos megyei területrendezési tervvel, a megyei területfejlesztési koncepcióval és programmal való összhang, illetve illeszkedés.

Szakmai együttműködés keretében a végrehajtás során kell a megyei önkormányzat és a Széchenyi Programiroda (továbbiakban: SZPI) közötti feladat-és hatáskör megosztásokat pontosítani a terület- és vidékfejlesztési feladatok vonatkozásában. Az SZPI komoly tapasztalattal rendelkezik a széles körű pályázati lehetőségek tájékoztatásában, ezáltal a forráslehívást elő tudja segíteni. A megyei önkormányzat pedig a jelentkező igények koordinálásával, egymásra építésének elősegítésével integrált fejlesztéseket támogat a megyében.

Magyei szinten arra is törekszünk, hogy érdemi szerepet töltsünk be Tolna megyében a K+F+I ösztönző-rendszerének területi szintű kiépítésében, működtetésében és ellenőrzésében. A regionális fejlesztési ügynökségen keresztül a megyei önkormányzatnak komoly szerepe lehet a nemzetközi pályázatok, projektek megvalósításában, illetve lehetőség nyílik arra is, hogy a korábbiaknál jóval nagyobb arányban nyújtsunk be, és ezáltal hívjunk le közvetlen brüsszeli fejlesztési forrásokat.

A jövőben a decentralizált (területi) fejlesztési források hatékony felhasználása és a projektek kötelező integráltsága miatt jelentős szerephez jutnak a városok, járási székhely városok. A kisebb falvaknak, községeknek indokolt a lehető legnagyobb arányban összehangolni fejlesztéseiket egymással és a környékben elhelyezkedő várossal, városokkal.

A szakmailag is indokolt integráltságot a projektek esetében elsősorban úgy kívánjuk elérni, hogy a beérkező önálló települési projektekből fejlesztési csomagokat állítunk össze, folyamatosan egyeztetve az érintettekkel, így nem alakulhat ki az a helyzet, hogy hasonló típusú fejlesztés, hasonló célcsoportra alapozva megjelenik több, egymáshoz közeli településen is. Ez elsősorban a gazdaságfejlesztési projektek esetében okozhat komoly problémát, ezért cél, hogy a konkurencia helyett a szinergiahatásokat erősítsük. Igyekszünk a különböző gazdaság-, illetve turizmusfejlesztési projektek egymásra épülését, összekapcsolódását megteremteni, mellyel elérhetjük a járáson belüli területi integráltságot, és a projektek hosszú távú fenntarthatóságát.

Tolna megye jelentős és kiváló adottságokkal rendelkezik a mezőgazdasági termékek termelésében. A helyi termékek és a rövid ellátási láncok jelentősége az elkövetkezendő időszakban megnövekszik, ennek érdekében fontos, hogy a megye ezen a területen területi koordinációs tevékenységet, feladatot lásson el. Az atomerőmű bővítés kapcsán már az építés folyamán a munkavégzésben résztvevők ételmezésében szükséges lesz megalapozni, de a későbbiekben is indokolt egy megyei szintű termékfeldolgozást végző tartósítóiipart újraépíteni.

A megye – sőt talán az ország – egyik legjelentősebb beruházása lehet az erőműbővítés, éppen ezért indokolt egy megyei, járási szintű információs és tájékoztató hálózat kiépítése és működtetése, amely a folyamatos információáramlást biztosítja a térségi szereplők, illetve a kormányzat között.

A megyei szinten jelentős természeti, épített és kulturális értékek szélesebb körben történő bemutatása, illetve értéként történő megjelenését segíteni egy megyei szinten összefogott és támogatott TDM szervezet, mely elősegíteni a megyei szintű turisztikai kínálat egységesítését és a megyei szinten megjelenő turizmus gazdasági teljesítményének növekedését.

Különös feladatot jelent majd számunkra az atomerőmű bővítése, az arra való felkészülés az egész ország, így a környező megyék számára is komoly kihívást jelent. Emellett több megyét érint a Sió vízrendezése és az erre alapozott terület-és vidékfejlesztési beavatkozások, melyekkel kapcsolatban folyamatos egyeztetések zajlanak a területi szereplők között.

Környezetvédelem

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a Tolna Megyei Önkormányzat rendelkezik megyei környezetvédelmi programmal. Tekintettel arra, hogy a program 2000-ben készült, a 2015-2020 közötti időszakban esedékes annak felülvizsgálata, aktualizálása.

Sportfeladatok

„Egy sportcsapat a társadalomnak kicsinyített képe (...) A sport a játék alatt tanítja meg az embert rövid idő alatt a legfontosabb polgári erényekre: az összetartásra, az önfeláldozásra, az egyéni érdek teljes alárendelésére, a kitartásra, a tettekézségre, a gyors elhatározásra, az önálló megítélésre, az abszolút tisztességre, és mindenekelőtt a "fair play", a nemes küzdelem szabályaira.”

Szent-Györgyi Albert gondolatai a sportról örökérvényű megállapítások, amelyeknek a modern társadalom építése során feltétlenül érvényesülniük kell. A közösség az erények fejlődése és gyarapodása által egyértelműen gazdagodik, ezt a folyamatot pedig – mint ahogy Nobel-díjas tudósunk is állítja – a sport rendkívüli módon segíti.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény 55. § alapján a megyei önkormányzat is részt vesz a sportfejlesztések elősegítésében. A törvény egyértelműen deklarálja a sportszervezési feladatokat is, melyek alapján a megyei önkormányzat többek között segíti a területén tevékenykedő sportszövetségek működésének alapvető feltételeit, a sportági és iskolai területi versenyrendszerek kialakítását, illetve az e körbe tartozó sportrendezvények lebonyolítását. Közreműködik továbbá a sport népszerűsítésében, a mozgásgazdag életmóddal kapcsolatos felvilágosító tevékenység szervezésében.

Jogsabályi kötelezettségeinek teljesítése érdekében, a Tolna Megyei Önkormányzat továbbra is segíteni kívánja a megyében működő sportági szakszövetségeket. A sportszervezetekkel illetve sportszövetségekkel való együttműködés elengedhetetlen a sporttal összefüggő célkitűzések megvalósításában. A megyei önkormányzat költségvetésében elkülönített forrás áll rendelkezésre a sportfeladatokra, melyeknek elvégzésére a Tolna Megyei Sportszövetségek Szövetségének, valamint a Tolna Megyei Diáksport Tanács közreműködésével kerül sor. A feladatellátásba bevont szervezetek számára az infrastrukturális feltételrendszer biztosított.

A Szövetség által évente megszerkeszti a megyei versenynaptárat, illetve sportévkönyvet, megszervezi a megye legjobb sportolói elismerő díjátadó rendezvényét, és folyamatosan elvégzi a szövetségi sportinformációs adatszolgáltatással kapcsolatos adminisztratív feladatokat is.

A diáksport vonatkozó feladatai igénylik a közoktatási intézményekkel történő folyamatos kapcsolattartást, melyet – a területi versenyrendszerek kialakítása, valamint az iskolai sportversenyek, rendezvények és diákolimpiák szervezése illetve lebonyolítása mellett – a Diáksport Tanács végez.

A sportfeladatok ellátásához kapcsolódóan lényeges, hogy – a pénzügyi keretekhez mérten – a szabadidős és tömegsportrendezvények a jövőben egyre nagyobb számban valósuljanak meg.

A rendszeres sportolás fontos lépést jelent az egészség hosszú távú megőrzése felé, éppen ezért rendkívül fontos, hogy a testmozgás egyre hangsúlyosabb szabadidős tevékenységgé váljon. Ennek érdekében, a Tolna Megyei Önkormányzat a megye tömegsport rendezvényeit támogatva, a mozgás hasznosságát népszerűsítve kíván hozzájárulni a megye sportéletének gazdagabbá tételéhez. Fontosnak véljük, hogy olyan tradíciót és kultúrát teremtsen sportesemények kerüljenek a figyelem középpontjába, melyeknek köszönhetően a sport egyre több Tolna megyei ember számára jelenthet egészséget s egyben örömet.

Tolna Megyei Értéktár

„Egy nemzetnél nemcsak az a fontos, hogy vannak-e értékei, hanem az is, hogy vannak-e értékeinek megbecsülői.”

(Egry József)

Magyarország hagyományait, helyi specialitású ételeit, italait, kézműves termékeit, a területén található építészeti, mezőgazdasági különlegességeket, növényeket, állatokat, természeti értékeket, kiemelkedő, egyedi értéket hordozó szokásokat a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény védi. Ennek végrehajtásáról rendelkezik a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet.

A Hungarikum Bizottság 2012. október 18-án alakult, feladata a Magyar Értéktár és a Hungarikumok Gyűjteményének összeállítása. A Magyar Értéktárban nyilvántartott egyes, megkülönböztetésre, kiemelésre méltó, a magyarságra jellemző tulajdonságával, egyediségével, különlegességével és minőségével a magyarság csúcsteljesítményének számító nemzeti értékeket a törvényben nevesített Hungarikum Bizottság egyedi értékelés alapján minősíti hungarikummá.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság feladata a megyében található nemzeti értékek dokumentálása és megküldése a Hungarikum Bizottságnak.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2013. március 21-én alakult.

A testületet Dr. Say István, a Nemzeti Művelődési Intézet Tolna megyei Irodájának címzetes igazgatója vezeti. A testület tagjai: Dr. Fusz György, egyetemi tanár, szobrászművész, Sulyok Balázs megyei főépítész, Sümegi József, bátaszéki történész, gimnázium igazgató és Szabadi Mihály, népművelő, folklór- és népművészeti szakértő.

A megyei értéktárban 237 érték szerepel. A települések felterjesztésein túl a megyei értéktár bizottság úgy döntött, hogy a védett műemlékek, természetvédelmi értékek és a népművészet mestereinek munkásságát – tekintettel rá, hogy nemzeti oltalom alatt állnak – automatikusan felveszi a megyei értéktárba, miként a már kiemelkedő nemzeti értéknek minősítettek is.

A megyében 2015 április közepén 29 településen működik helyi értéktár bizottság önkormányzatok, intézmények, illetve civil szervezet közreműködésével. Ezzel egyidőben 283 érték szerepel a helyi értéktárakban, illetve az országos hatókörű minősítések automatikus átvételével a megyei határozat értelmében ez a lista 132 tétellel egészül ki összesen 415-re.

A megyei értéktárral kapcsolatos célok között szerepel, hogy elősegítsük, minél több településen alakuljon helyi értéktár bizottság, vagy a feladatvégzéssel az önkormányzat bízson meg egy jogszabály szerinti felelős szervet, és elkezdődjön az értékek feltárása.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2014. decemberében 10 millió forint támogatást kapott a Földművelésügyi Minisztériumtól a megyei értéktár népszerűsítésére, a megyei márka kialakítására, az értékgyűjtő munka támogatására. Ennek segítségével továbbképzést szerveztünk a települések képviselői számára, hogy szakmai segítséget kapjanak az értékfeltárás módszertanáról, a kutatható anyagokról. Elmondható, hogy a program nagy nyilvánosság előtt zajlott, több további településen döntöttek úgy, hogy megalakítják helyben az értéktár bizottságot. Ehhez sok hasznos információval tudtunk hozzájárulni.

Értékeink bemutatására és népszerűsítésére készül egy új honlap, illetve egy rangos színvonalú kiadvány is 3 nyelven, ami a megyei értéktár értékeinek pillanatnyi állapotát rögzíti. Továbbá arculati tervvel is igyekszünk kialakítani az értéktár képét.

A hagyományos, szeptember elsejei megyei ünnepi közgyűlés alkalmával színes, a megye értékeit bemutató programokon is igyekszünk népszerűsíteni ezt a munkát.

Távolabbi céljaink: az értékgyűjtő munka kiszélesítése a településhálózatban, illetve azon belül a helyi tevékenység mélységében és hatékonyságában, hiszen csak úgy válik valami értékké, ha az a település közösségeinek fontos. Ha megélik hagyományaikat, megtartják szokásaikat, ápolják múltjuk emlékeit. Ebben a munkában a fiatalokra is nagy szükség van: az értéktudat erősödésével kötődni fognak otthonukhoz, közösségeikhez. Hosszú távon közelebb hozza a generációkat, építi, gazdagítja közösségeiket, erősíti az összefogást. A Földművelésügyi Minisztérium pályázatait segítséget jelentenek már most is az értéktárak megalakításában, az értékek bemutatásában és népszerűsítésben, rendezvények megvalósításában, iskolai értéktáró csoportok létrehozásában. De további terveink közt szerepel a most készülő honlap fejlesztése, folyamatosan frissülő és bővülő tartalmakkal: szeretnénk bemutatni a megye értékein felül a településeket is, rendezvényeiket, turisztikai célpontokat, szálláshelyeket, a megye gasztronómiai különlegességeit, mezőgazdasági és kézműves termékeit. A gazdasági élet helyi szereplőinek fórumot kívánunk biztosítani akár havi rendszerességgel, hogy segítsük az együttműködést, az információhoz jutást a fejlesztési források tekintetében. A továbbfejlesztett honlapon felületet is kapna ez a fórum, ahol aktuális hírekkel, adatbázissal támogatnánk a gazdasági szféra fejlődését.

A megyei értéktári tevékenység folyamatosan információkkal látja el a megye területfejlesztési tervezését, hiszen képes és alkalmas a turisztikai vonzerő minél szélesebb feltárására, továbbá főleg a kistépüléseken a közösségi alapú értékmegőrzés révén munkahely-teremtési, valamint kisvállalkozás-fejlesztési javaslatok megtételére. Ennek alapján a Megyei Önkormányzat az elkövetkező ciklusban fokozza azt az informáló-tanácsadó-segítő tevékenységét, amely a vonatkozó helyi pályázatok minél szélesebb körű benyújtását készíti elő, illetve azok valós esélyeit növelheti. Megfelelő fogadókészség esetén stratégiai együttműködést folytatunk a kormányrendelet alapján a megyékben folyó értéktári munkák koordinálására és módszertani támogatására kijelölt Nemzeti Művelődési Intézettel, közelebből annak Tolna Megyei Irodájával.

A megyei értéktári tevékenység fontos szerepet vállalhat abban is, hogy a megyei identitás erősödjön, a megye teljes településhálózatában fennmaradjon és fejlődjön a Tolna megyeiség pozitív tudata. Közreműködés lehetséges a megyei arculat és marketing fejlesztésében is.

Kapcsolatrendszer

„Egyedül a legnagyobb erő sem tehet mindent,
mondhatnám, nem tehet sokat:
egyesített erőknek pedig a lehetetlennek látszó is gyakran lehetséges.”
(Kölcsey Ferenc)

Társadalmi kapcsolatok

A megye életének alakulását számos szereplő befolyásolhatja. A különböző gazdasági, civil, közigazgatási és egyéb szereplők konstruktív együttműködés esetén hozzájárulhatnak a térség felemelkedéséhez, kiváltképp akkor, ha a partnerségre alapozva, egy közös irányvonal mellett törekednek a közösség ügyeinek eredményes érvényesítésére. E feltevés mentén a Tolna Megyei Önkormányzat a jövőben is hangsúlyt kíván helyezni a kapcsolati tőke közérdekű hasznosítására, a kapcsolatrendszer szélesítésére és a partneri viszonyok megőrzésére.

A civil szervezetek támogatása

A rendszerváltozást megelőzően Magyarországon még elképzelhetetlen volt, hogy az emberek önszerveződő módon, intézményesülve alkossanak közösséget, egy-egy jó ügy érdekében. Ennek köszönhetően a 20-25 éves magyar civil szektor lemaradásból kezdte kiépülését, s vitathatatlan tény, hogy a civil szerveződésnek nagyobb múltja van a nyugati demokráciákban. Ám amikor a Tolna megyei civil szféra szép példáit és eredményeit vesszük figyelembe, következtetesként levonhatjuk: jó irányba haladnak a folyamatok.

Eljutottunk odáig, hogy a szabályozási és támogatási rendszer megfelelő kereteket teremt a működéshez, és a 2014-20-as uniós fejlesztési ciklus forrásai is segíthetik a megyei civil szektor tevékenységét, így jellemzően a helyi szintű társadalmi együttműködés,- párbeszéd,- és identitás erősítését.

A kormányzati szervek, önkormányzatok és a civil szervezetek különbözőségeit nem szükséges vizsgálni, sokkal inkább azt kell figyelembe venni, mi a közös bennük, és hogy egy-egy igaz cél érdekében miként tudnak együttműködni.

Közel 800 civil szervezet tevékenykedik a megyében, amelyek közül a Tolna Megyei Önkormányzat főként a megyei szintű szerveződésekkel áll szorosabb kapcsolatban. A támogatások azonban sokkal szélesebb kört érintenek, amennyiben a civilek egyéni kérésekkel, pályázati szándékkal keresik fel a megyei önkormányzatot.

A civilek missziójának bemutatása nagyon fontos, ezért a Tolna Megyei Önkormányzat önként vállalt feladatai körében kívánja a megyében működő civil szervezetek tevékenységére irányítani a figyelmet. A civilek ugyanis rendkívül hasznos és áldozatos munkát végeznek, ezért a megyei önkormányzat évente díjjal tiszteli az Év Tolna Megyei Civil Szervezete előtt. A pályázatokat elbíráló bizottság minden évben bővül a korábbi év nyertesével, így a civilek egyre magasabb arányban képviselik szervezeteiket egy-egy döntésnél. 2007 óta 34 szervezet részesült elismerésben, amely nem csupán a vele járó pénzösszeg miatt fontos, hanem egyfajta rangot, elismerést is jelent. A díj elnyerésére irányuló számos pályázat azt jelzi, hogy a megye

szervezeteinek továbbra is szükségük van az erkölcsi és anyagi támogatásra egyaránt, hiszen a közösség szolgálatának jegyében, nagy örömmel és eredményesen végzik feladataikat.

Települési, nemzetiségi és megyei önkormányzatok

Fő célkitűzésünk, hogy a megye ne csupán egy határvonalat jelentsen a térképen, hanem a megye valamennyi települése számára összetartó erőként jelenjen meg. A falvak és városok a megye integráló szerepe nélkül egyedül maradhatnak, ugyanakkor települések nélkül megye sem létezhet.

A települési önkormányzatok saját érdekeik mentén, az ott élő emberek igényeinek kielégítésére végzik feladataikat. A megyei önkormányzat készséggel nyújt segítséget azokban az ügyekben, melyekben további képviselőre, tanácsokra vagy egyéb erőforrásokra van szükség. Az átalakítások ugyan redukálták a megyei önkormányzatok apparátusát, ám – a kötelező feladatok optimális elvégzése érdekében – továbbra is komoly tudástőkével és felkészült, kiváló fejlesztési szakemberekkel rendelkeznek. Ezeket az erőforrásokat a megye valamennyi települése fejlődésének szolgálatába kívánjuk állítani.

Törvényi keretek által szabályozott lehetőségeivel élve, a Tolna Megyei Önkormányzat a jövőben is együttműködésre törekszik a települési önkormányzatokkal, segítséget nyújt fejlesztési elképzeléseik megvalósításához, tájékoztatást ad és fórumot biztosít a pályázati lehetőségekkel összefüggően, továbbá nyitott azoknak az elképzeléseknek a befogadására és támogatására, amelyek Tolna megye gyarapítását eredményezhetik.

Tolna Megyei Önkormányzat a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény, valamint a nemzetiségi önkormányzatokkal kötött megállapodás rendelkezései szerint biztosítja a két (német, roma) megyei nemzetiségi önkormányzat működésének feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos gazdálkodási feladatok ellátásáról. A jövőben is fontos feladatunknak tekintjük a nemzetiségi szerveződések hagyományörző, kulturális tevékenységének, a megyében élő nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének támogatását a területi nemzetiségi önkormányzatok e tevékenységükben való segítségét.

A Megyei Önkormányzatok Országos Szövetségének (MÖOSZ) Közgyűlése 2014. december 4. napján, Szekszárdon tartotta tisztújító ülését, mely során a Közgyűlés tagjai a MÖOSZ elnöki tisztségével összefüggő feladatok ellátására jogosították fel Fehérvári Tamást, a Tolna Megyei Közgyűlés elnökét.

Az országos szintű érdekérvényesítő szervezet képes arra, hogy egységes formában fogalmazza meg a megyei önkormányzatok konstruktív javaslatait, és a jogszabályalkotó, döntéshozó szervekkel való együttműködés során eredményesen képviseltesse magát. A MÖOSZ vezető tisztségének betöltése nem csupán Tolna megye presztízsét emeli, hanem a megye életét érintő fontos kérdések is közvetlenül jutnak el a képviselői szerv legfelsőbb szintjére.

A Tolna Megyei Önkormányzat immár a Magyar Önkormányzatok Szövetségének is tagja, érdekérvényesítő képességének további javítása, és széleskörű kapcsolati rendszere erősítésének érdekében.

Egyházakkal, karitatív szervezetekkel, nemzetiségekkel és kulturális szereplőkkel kialakított kapcsolatok

A Tolna megyei emberek testi, lelki és szellemi épülésének elősegítésében nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a megyében tevékenykedő egyházak, karitatív szervek, kulturális szereplők.

Az egyházak által végzett szolgálat során az ifjúság erkölcsi, hitéleti nevelése maradéktalanul teljesül, valamint az elesett, hátrányos helyzetű emberek is kiemelt figyelemben részesülnek. Ezen a területen akadnak általában a legnehezebb feladatok, és ugyan mindannyian kötelesek vagyunk embertársainknak támaszt nyújtani, a legtöbb esetben mégis csak az egyházak, illetve karitatív szervek vállalnak oroszlánrészt e misszióban. Erre a munkára rendkívül nagy szükség van, éppen ezért a megyei önkormányzat fontosnak tartja e szereplők támogatását a jövőben is, és lehetőségeihez mérten segíteni kívánja a hatékony működéshez szükséges feltételek megteremtését.

Amint az országot a megyék, a megyét a települések, úgy alkotják a társadalmat a nemzetiségek is, amelyek fontos részesei a társadalmi folyamatok alakításának. Európában számos ország küzd a multikulturalizmus negatívumaival, számos helyen nem képesek együtt élni a különböző nemzetiségek. Természetesen az európai országok ilyen jellegű problémáit nem lehet egy csapásra megoldani, mégis rengeteg lehetőség van arra, hogy ezek a nehézségek fokozatosan javuljanak. A megyei önkormányzat elsősorban a szemléletmódot helyezi előtérbe, ugyanis a különböző kultúrával, szokásokkal és hagyományokkal rendelkező közösségekre úgy kell tekinteni, mint gyarapító erőforrás. Közös nevezőként kell tekintenünk arra is, hogy a megyei identitástudat képes összefogni az eltérő irányvonalakat, amennyiben közös ügy megvalósítására törekedünk. Az összefogás mellett fontos kihangsúlyozni azt is, hogy a sokszínű nemzetiségek értékei kizárólag gyarapítani tudják a megyét. E tényre figyelembe véve a megyei önkormányzat segíteni szándékozik a nemzetiségek építő tevékenységét.

Magyarország kulturális tőkéjét gyarapítják mindazon szereplők, akik szellemi szabadságukból és tehetségükből adódóan, Istentől kapott művészi vénájukat használva, évszázadokon át fennmaradó értékek megalkotására képesek. A kulturális élet gazdagabbá tétele, valamint az itt élő emberek szellemi-lelki életének épülése érdekében, folyamatosan biztosítani kell a művészeti értékek befogadásának lehetőségét. Közös értékeink képezik a jövő generáció szellemi fejlődőképességének biztos alapját, kulturális gyökereink tartanak össze bennünket a nehéz időkben és a boldog percekben egyaránt. A megye kulturális életének szereplői által erősödik a megyei identitástudat, amely fontos összekötő ereje a különböző közösségeknek. Mindezen túl, a megye kulturális értékei jelentik azt a vonzerőt, ami a megyébe érkező vendégeket ösztönzi arra, hogy Tolna megyét válasszák úti céljuknak. A felsorolt érvekre tekintettel, a megyei önkormányzat a jövő lehetőségeinek mérlegelése és tervezése során, minden esetben kiemelt ügyként kívánja kezelni a kultúra sorsát.

Újjáalakult Tolna Megyei Bűnmegelőzési Tanács

A jövőben a megyei önkormányzat ad helyet az újjáalakult Tolna Megyei Bűnmegelőzési Tanácsnak, amely országos szinten is jó példát kíván nyújtani a többi megye számára. A Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság által kezdeményezett és koordinált összefogás szervezett keretek között valósul meg, a Tanács tagjai évente négy alkalommal ülést tartanak. A megyei

önkormányzat készséggel biztosítja a működési feltételeket, továbbá kapcsolattartót jelöl ki annak érdekében, hogy a Tanács tevékenysége még szervezettebb formában valósuljon meg. A bűnmegelőzési tanács újjáalakulása a megyei szereplők elkötelezettségének köszönhető. Az országosan elsőként, a helyi illetve területi szintekről felépülő szervezet egy példaértékű összefogás eredménye.

A Tanács tevékenysége tagjainak – azaz a Tolna Megyei Főügyészség, a Szekszárdi Törvényszék, a Kormányhivatal, a Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság, a Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság és a Katasztrófavédelmi Igazgatóság, a Tolna Megyei Polgárőr Szervezetek Szövetsége, a tankerületek illetve a városi önkormányzatok – együttműködésén alapul.

Külkapcsolatok

A Tolna Megyei Önkormányzat számos nemzetközi kapcsolattal rendelkezik, közvetlenül és közvetett formában, azaz nemzetközi szervezetekben való részvétel útján erősíti külkapcsolati rendszerét.

A megyei önkormányzat az alábbiakban felsorolt megyékkel, járásokkal, tartományokkal ápol partnerkapcsolatot:

- Main-Tauber járás (Németország);
- Bautzen járás (Németország);
- Fehér megye (Románia);
- Szecsuán tartomány (Kína);
- Aube megye (Franciaország);
- West-Sussex grófság (Egyesült Királyság).

Tolna megye egy nemzetközi szervezetben, a Duna Menti Tartományok Munkaközösségében rendelkezik tagsággal.

A külkapcsolatok fenntartásának egyik fontos célja, hogy a határon túl élő magyarság és az anyaország kulturális egységét megőrizzük, és tovább erősítsük a nemzeti összetartozás érzését. Számos Magyarországon élő nemzetiség számára fontos, hogy példás és folyamatos kapcsolat álljon fenn egyes partnerországokkal.

A megyei önkormányzat a jövőben hangsúlyt kíván fektetni a gazdaságdiplomáciai kapcsolatokat megerősítésére is.

A 2015-2020 közötti időszakban a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a korábban létrehozott, partneri okirattal megerősített partnerkapcsolatai fenntartására törekszik, ugyanakkor a kapcsolatok alakulását figyelemmel kísérve folyamatosan felülvizsgálja azokat.

Nyilvánosság

A Tolna Megyei Önkormányzat Hivatalának előkészítő munkája, valamint a Közgyűlés felelős döntései elsődlegesen Tolna megye, és az itt élő emberek javát szolgálják. E munkát illetően rendkívül fontos, hogy a polgárok értesüljenek a megye életét és mindennapjait meghatározó döntésekről, eseményekről illetve minden vonatkozó információról. A tájékozottság által reálisan és teljességükben szemlélhetőek a jövő folyamatai, melyeknek alakításában a megye szereplői is részt vehetnek. A széleskörű interakció lehetőségének megteremtése érdekében, a megyei önkormányzat számos közvetlen és közvetett csatornát vesz igénybe.

A megyei önkormányzat a média közvetítő tevékenysége által valamennyi emberhez igyekszik eljuttatni a legfontosabb eseményekről és döntésekről szóló információkat, tájékoztatókat. A Tolnatáj Televízió kéthetente mutatja be „Itthon, Tolnában” című 25 perces magazinműsorát, amelyben friss, közérdekű információkról tájékozódhatnak a megye lakosai. Ezen felül havi rendszerességgel ad tájékoztatást az aktualitásokról a megyei önkormányzat illetékes képviselője egy stúdióbeszélgetés keretében. A megyei önkormányzat tevékenysége kapcsán készséggel fogadja mind a sajtó, mind pedig a polgárok megkereséseit.

A kor elvárásainak eleget téve online felületeken is biztosított a megjelenés. A www.tolnamegye.hu weboldalon a megyei önkormányzattal összefüggő valamennyi információ elérhető. Továbbá a www.facebook.com/tolnamegyeionkormanyzat közösségi portálon is tájékozódhatnak az aktuális hírekről.

Az érdeklődőket számos nyilvános rendezvény is várja, amelyekkel a megyei önkormányzat a személyes kapcsolatfelvétel lehetőségét kívánja megteremtteni. A már említett „Az Év Tolna Megyei Civil Szervezete” díj átadó ünnepségén túl, a minden év szeptember elsején rendezendő megyenapi ünnepség is azt a célt szolgálja, hogy a megye életében és az emberek mindennapjaiban hagyományos esemény keretében jelenjen meg a megyei önkormányzat. A megyenapi esemény során díjak és kitüntetések átadásával nyilvánítja ki elismerését a megyei önkormányzat a kulturális, gazdasági, sport és közigazgatás területén elért kiemelkedő eredményeket illetően. A rendezvények közül a területfejlesztési konferenciák, fórumok és tájékoztatók a leghangsúlyosabbak, tekintettel a megye elsőszámú kötelező feladatára. Az egyeztetések megtartásával a társadalmi igények, észrevételek a figyelem középpontjába kerülhetnek, ezzel elősegítve a széleskörű érdek megjelenítést.

Terveink között szerepel egy olyan weboldal létrehozása, amely integrálja a megye turisztikai, gazdasági, kulturális életének legfontosabb információit. Az oldal segítségével elérhető a megyei értéktárba felvett valamennyi érték is. Az online felület egy folyamatosan bővülő információs rendszer, amely terveink szerint tartalmazza többek között a megye turisztikai eseményeit, az igénybe vehető szálláshelyeket, a helyi kézműves- és mezőgazdasági termékeket is. Továbbá, a weboldalon kívánjuk biztosítani a már említett gazdasági szereplők fórumának megjelenését, a vonatkozó információkkal együtt.